

tvarine in tekočino naj prši ali škropi tudi na najvišje trte (brajde). Zadnje je na Dolenjskem zelo važno, ker tam imajo zelo visoke trte, katere morajo do vrha škropiti. Škropilnice z vsemi takimi lastnostmi pa ne morejo biti prav cene. Odbor kmetijske družbe je pozvedaval, po čim je dobiti takih, in zaznal je, da stoje z bakreno brento od 25 do 40 gld. brez vozarine. Ta cena zdela se nam je odločno previsoka, in ker je dobro znani ljubljanski tovarnar in zvonar A. Samassa izumil prav izvrstno sesalko, dogovoril se je odbor z ljubljanskim obrtnikom ter pogodil se z njim za izdelovanje škropilnic, ki so v nastopnih vrstah popisane.

Škropilnica obstoji iz bakrene ali železne brente, ki drži dobrih 12 litrov ter se nosi na hrbtu. Brenta ima vrat s pokrovom, skozi katerega se vliva raztopljena modra galica in apno. Da pa ne pridejo v škropilnico kake reči, ki bi utegnile sesalko pokvariti, zato je v vratu tudi sito, skozi katero se tekočina preceja. Še varneje bode pa ravnal tist, kdor bode tekočino, tudi skozi kako redko cunjo precejal. Podoba 1. kaže škropilnico od leve strani. Na tej strani je pritrjena Samassova patentna sesalka, katero škropilec goni z levo roko in sicer tako da privzdiguje gori in doli kakih 40 % dolgo ročico. Ta sesalka ima tlačilno in sesalno napravo v majhni bronasti posodi. Zaklopnice so krogle. S to sesalko, ki je vsa iz bron, more se narediti 10 atmosfer pritiska. Iz sesalke, katera sesa tekočino iz brente, pa drži ob brenti medena (mesingasta) cev v meden vetrnik, ki je toliko močen, da vzdrži najmanj 4 atmosfere zračnega pritiska. Ta vetrnik je na desni strani (glej podobo 2.) brente. Na tej strani je tudi pritrjena kavčukova cev, ki ima na konci kakih 40 % dolgo medeno pipo. To pipo drži škropilec v desni roki in jo lahko tako naravnja, da škropi (prši) prav drobne kaplje kakor megla, ali pa bolj debele. Lahko pa tudi naredi curek, ki 12 % visoko gre. Luknjica od pipe mora biti popolnoma zaprta, kadar hočemo prav fino škropiti.

Škropilnica z bakreno brento, na kateri so vsi drugi deli bronasti ali medeni, stoji družbene ude 18 gld., neude 20 gld.; škropilnica s posvinčeno železno brento, na kateri so tudi vsi drugi deli taki kakor pri bakreni, pa stoji le 15 gld. ude, neude 17 gld. Res je ta cena za naše vinarje, ki so vsled slabih letin uže tako zelo na slabem, precej visoka, glede na izvrstnost stroja je pa nad vse nizka. Ako 10 vinarjev tako škropilnico skupaj kupi, vendar bodo še veliko bolje izhajali, nego če vsak posebe kupi kako preprosto in ceno, zato pa le slabo delajočo škropilnico. Priporočamo pa vsakemu, kupiti tako z bakreno brento.

Kdor kupi tako škropilnico, naj zlasti pazi:

1. da vliva vanjo čisto tekočino;
2. da le toliko goni sesalko, kolikor je treba, kajti kadar je v vetrniku zrak zelo stlačen, škropilnica nekaj časa sama od sebe škropi;
3. da jo precej po rabi dobro izmije s čisto vodo ter zbriše s suho cunjo;

4. da je sesalka vedno z oljem namazana.

Narčila na sesalke vzprejema c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani. Vsaka sesalka, katero odda družba, ima vtisnen meden pečat.

Črtica o kmetovalčevem izobraževanju.

IV.

Kmetije čim dalje bolj propadajo. Vzrokov je mnogo, največkrat pa — ali vsaj poglavitni med drugimi — je slabo gospodarstvo ali gospodinjstvo, ali pa oboje skupaj.*) Za vzgled navedem naj le neko mnunje, ki je med prostim ljudstvom tu in tam navadno. Mislijo namreč, da so domači pridelki nekako zastopj, ali skoraj zastopj; zato tudi, da pri prodaji že ni tako strogo treba gledati na ceno, kakor pri kupljenem blagu, pri katerem je treba skrbeti, da se dobi nazaj vsaj svoj denar, da ni izgube. Večkrat bodeš čul, da to in ono toliko in toliko stane, ker se je to in ono moralo kupiti, vse drugo je pa iz domačega gradiva. Taki in enaki reki pojasnujejo nam do cela puhlo gospodarsvo. dokazuje nam, da mnogi niti pojma nimajo, kaj se pravi gospodariti. Ni čuda, da ljudje ob takih okoliščinah čez mero tožijo o zunanjih bremenih, ko niti svojih gospodarskih razmer ne poznajo. Potanje se s tem vzgledom ne morem baviti, ker bi

*) Čitatelji naj mi blagovoljno oprostite, ker večidel navajam slabe strani kmetijstva in tožim o neprilikah. Vem, da se je marsikdo že bitko pritožil zaradi tega, češ: sovražni so nam ti ljudje in ti listi, ker vedno le slabo o nas govore in pišejo. Umevno je, da kaj takega ni prijetno tistemu, kogar zadeva, pa tudi tistemu ne, katerega silijo okoliščine, da o tem govori ali piše. Vsakdo bodi zagotovljen, da se to nikakor ne godi iz kakega slabega namena, nikakor pa še celo iz sovraštva, marveč edino le iz dobrega namena, da bi se odpravilo, kar je slabega.

Kdor svojemu bližnjiku le tisto kaže in hvali, kar je dobrega, je hinavec, ker mu prikriva brezdnost slabosti, v katero se vedno bolj pogreza; kdor mu očita le slabosti, je zlobnež, ker ga zaničuje; — kdor pa mu pripoznava dobra dela, pa mu kaže tudi slabosti ter mu ob enem nasvetuje, s kakšnimi sredstvi se jih otrese, ta mu je prijatelj. Bolniku je treba leka! Tak namen ima tudi ta in imajo vsi enaki sestavki.

Rad in z veseljem pripoznavam, da je med ljudstvom mnogo dobrega zrnja, a žalostna je tudi resnica, da tudi razumništvo prepogosto greši. Vse premalo se meni za kmetski življenjski in zajema raje iz tujih knjig. To je vzrok, da mnogokrat po strokovnih spisih kar mrgoli tujih besed. Kmetovalec položi tak spis iz rok, ker ne ume ravno tistih izrazov, kateri bi mu največ morali povedati. Ako opozoriš tega ali onega strokovnjaka na ta nedostatek, zavrne te, da „tehniški termini“ morajo biti, a da jih sami nimamo. To pa je le izgovor v sili. Osvedočil sem se, da ima i naš kmetovalec izrazov v izobilje; tu se najde nekaj, tamkaj nekaj, a manka požrtvovalnih mož, ki bi jih zbirali. Pač živo potrebujemo kakega „prof. Erjavca“! Gg. duhovniki, učitelji in kmetski izobraženci, ki bivate na deželi, pridite vedi na pomoč, nabirajte izraze in priobčujte jih! Nadomestimo „tujke“, ki so se vrinile v kmetijske, spise z „domačinkami“! Ne pačimo domačega govora, ampak gojimo in likajmo ga! Ne potrebuje li ravno kmetovalec najbolj domače pisave?!

moral pregloboko poseči v „nauk o kmetijskem gospodarstvu“, za kar je pa tukaj premalo prostora.

Končni namen gospodarstvu ob naših razmerah je: dohodke in stroške tako urediti, da dohodki pokrivajo vse gospodarske stroške, vrhu tega pa še gospodarju zagotavljajo pošten obstanek, ali — da bolj splošno povem — gospodarstvo naj skrbi za to, da se vsa glav- nica kakega podjetja primerno obrestuje. Koliko se danes troši po nepotrebem, koliko stroškov nima prave hasni, ker niso dosti premišljeni, koliko dohodkov je premajh- nih, ker gospodarju manjka prave razsodnosti, in koliko bi več lahko pridobivali, ako bi se znali z vsem oko- ristiti! Ne bodem razpravljaj obširno tega vprašanja. Opozorim naj le mimogrede — za vzgled — na naše sadjarstvo. Kakšno je! Koliko je zemlje, ki je zelo spo- sobna in mnogokrat za nič drugega porabna nego za sadjarstvo, a puščajo jo brez hasni. In še ti nasadi, kar jih je, kakšni so? Le redko jih kdo oskrbuje. Ako bi se poprijeli z večo pozornostjo te panoge, koliko bi nam lahko donašala! Dajala bi nam tečnega sadja na mizo, lepih novcev za gospodarstvo, okusnega in zdravega sadjevca (mošta) za pijačo, ki bi izpodrinilo strupeno špiritno žganje itd.

V dosego vsakega namena treba je sredstev. Tudi za dobro gospodarjenje treba je sredstev, in med njimi bistra glava ne sme biti zadnja. Marsikdo misli, da si kmetovalec sam prav nič ne more pomagati, marveč da je ves uspeh odvisen le od zunanjih vplivov. Res je, da mu vzame včasih kaka nesreča lahko na hip vse upanje, a kateri pameten človek bode mislil, da so vseh ne- uspehov krive zunanje sile, ko vendar vsak dan vidimo, kako gine kakemu zapravlјivcu imovina, varčnemu so- sedu pa se množi.

Kdor hoče doseči končni svoj namen, vedeti mora, kako se bode to zgodilo, sicer tava po temi. Kmetovalec, ki hoče dobro gospodariti, vedeti mora, kako se dobro gospodari, poznati mora kmetijsko vedo, in ker je ta veda obširna, treba se je učiti dalj časa.

Prvi strokovni pouk naj dobi kmetovalec v ljudski šoli, in sicer na podlogi razmer domačega kraja. Ta pouk naj bi bil toliko obširen, da bi zadostoval vsem manj imovitim kmetovalcem, onim pa, kateri bodo po- stali bolj imoviti gospodarji ter stopili večemu gospo- darstvu na čelo, bode naj ljudskošolska strokovna iz- obrazitev podloga daljnjemu izobraževanju po kmetijskih šolah; kajti otrok v ljudski šoli nikakor ni dosti ra- zumen, da bi mogel vmagati iz „kmetijstva“ toliko, kolikor potrebuje dober kmetovalca — gospodar.

Kmetijske šole so toraj oni zavodi, kateri dajo kmetovalcem priliko izpoznavati po potrebi kmetijsko vedo, njen napredek in porabnost za dejansko kmeto- vanje — kateri uče kmetovanja in gospodarjenja. Čim večje so kmetije, tem več je treba gospodarjem vedeti. Zato imamo visoke kmetijske šole, ki omogočujejo naj- večje izobraženja; više in srednje kmetijske šole, ki vzgajajo gospodarjev in uradnikov velikim posestvom,

in niže kmetijske šole, katere skrbje za strokovno iz- obraženje gospodarjev in oskrbnikov trdnim manjšim in srednjim kmetijam in pa poslovodij pri velikih posestvih.

Niže kmetijske šole so za naše razmere najvažnejše. Različne so zelo, in sicer so take, ki trajajo po eno ali po dve leti (včasih celo 3 l.) po leti in po zimi, ali pa take, kjer je le po zimi pouk, in slednjič take, kjer po- učujejo sploh kak določen čas. Imenujemo jih kmetijske šole z enoletnim ali dveletnim (3 l.) poukom, poukom po zimi (zimske) in različne kmetijske tečaje. Po neka- terih uče kmetijstvo približno v vsem obsegu, po drugih pa le posamezne panoge. Šole, katere izobražujejo moško mladino, imenujemo lahko tudi gospodarske, one, ki vzgajajo žensko mladino, gospodinjske šole.

V Avstriji, tostran Litve, je vseh kmetijskih šol sto. Na Kranjskem imamo samo eno, in na vsem Slo- venskem dve *): v Grmu pri Novem mestu in pa v Go- rici — obe gospodarski nižji šoli. Človek bi mislil, da se vse tare učencev po teh šolah, ker sta samo dve. A kaka zmota! Z največim naporom jih je komaj moči spraviti kakih dvajset na enem zavodu skupaj. Žalostno, pa resnično!

Kaj je neki vzrok tej malomarnosti? Nekoliko to, ker mnogo ljudi za kmetijske šole niti ne ve, nekoliko to, ker jim ne upajo, nekoliko uboštvo i. t. d. Razum- niki bi lahko mnogo storili, da bi se ljudstvo bolje po- učilo o kmetijskih šolah. To nam potrjuje resnica, da so se nekateri že potrudili, da so prav nadarjeni dečki pri- šli v kmetijsko šolo in jo tudi z dobrim uspehom do- vršili. To dela dotičnikom čast, in s ponosom bodo lahko še kedaj gledali sad, h kateremu so pripomogli.

Priprosto ljudstvo kaj malo upa novostim, posebno če se tičejo njegovega stanu in jih zve od olikancev, ali pa iz knjig ali listov. Kolikrat se čuje: „Kaj bodo vedeli ljudje, ki sami ne delajo, kaj je kmetijstvo! Ako hočejo znati kmetovati, pridejo naj orat, kopat, kosit, mlatit i. t. d.“ Zato nič kaj ne cenijo kmetijskih listov, in kadar slišijo o kmetijskih šolah, le z ramami migajo. Tak človek ne bode nikdar poslal svojega sina v kme- tijsko šolo; pretrd je, prevelik hlapec prirodni. Ker mu je le dela mar, ne pa tudi znanosti, da bi vedel, kako je najbolje in zakaj je ravno tako najbolje, ni pravi kme- tovalec, ampak le delavec. Dalavec pa, in bodisi še tako dober, ni vselej tudi dober gospodar. Vendar pa je treba tudi dobrega gospodarja. Naj bode družina še tako delavna, naj prideljuje kolikor koli, zapravlјiv ali neveden gospodar kmalu razmeče. Nasprotno pa dober gospodar mora poznati vsa dela, a ni treba, da bi jih vedno tudi sam opravljal.

Pri velikih kmetijah je samo z oskrbo, upravo, nadzorstvom i. t. d. toliko opravila, da je mnogokrat po več oseb samo za ta posel potrebnih, pa vendar imajo vsi dela od zore do mraka. Če ti, ki so nekako

*) Šol, po katerih učni jezik ni slovenski, ne štejem med domače.

glava vsemu podjetju, ne umejo kmetijstvu, kmalu zagospodarijo. Vendar je znana resnica, da po mnogih krajih po velikih kmetijah mnogo bolje gospodarijo, nego po malih. Zato je popolnoma neopravičeno mnenje našega kmeta, da človek, ki ima suknjo prikrojeno nekoliko bolj po životu, kmetijstva umeti ne more. Ko bi vedel, koliko učenja, truda in skrbi mora tak človek prebiti, predno kaj postane, gotovo bi drugače mislil. Da je treba pravilno združevati kmetijsko vedo in dejansko kmetovanje, povedal sem uže.

Mnogi kažejo tudi z velikim zadovoljstvom ponesrečene izšolane kmetovalce kot jako tehten protidokaz, češ: „Poglej jih, to stori šola!“ Žalibog imamo res tudi takih ljudi, ki so že mnogo poskusili, a ker se jim drugje ni hotelo posrečiti, poskusijo še kako kmetijsko šolo. Tamkaj delajo preglavico svojim učiteljem in na zadnje odidejo s praznimi glavami, ali pa stvari vsled nebrižnosti dosti ne umejo, naberejo si napačnih nazorov ter potem reči ne le ne koristijo, ampak jej celo škodujejo. Tudi slaboglavi učenci provzročajo mnogo neprilik. Ali take ljudi oponašati, dobre vzglede pa prezirati, pač ni pametno. Saj ni šola kriva, če so se ponesrečili!

Edino uboštvo bilo bi tehten vzrok. Mnogo tako obsežnih kmetij, da bi prav živo potrebovale strokovno izobraženega gospodarja, vsled slabih gospodarskih razmer ni v stanu dati mu potrebnih sredstev za izobraženje. V tem slučaju pomagajo naj drugi. Deželni zbor kranjski dovolil je dvanajst ustanov (podpor) po sto gl. za take kmetske sinove, ki stanejo po dovršeni kmetijski šoli doma. Ta lepi vzgled naj bi posnemale občine in imeviti zasebniki, in omogočili bi mnogemu kmetskemu gospodarju strokovno izobraženje.

Pomisleki nekaterih kmetovalcev nasproti kmetijskim šolam torej niso osnovani. Zaradi velike važnosti strokovnega izobraženja bodo naj kmetijske šole vsem kmetovalcem živo priporočene, če le količkaj vzmorejo; saj stroški niso toliki! Denar, katerega potrošijo za nje, ni zavržen, marveč dobro naložena glavica, ki bo dajala svoj čas lepih obresti. Kdor pa misli, da stroškov le ne bode vzmagoval, prosi naj podpore (ustanove), kadar so razpisane.

(Konec prih.)

Razne reči.

* Kako cepiče razpošiljati, da medpotoma ne trpijo škode. Ker je zdaj najugodnejši čas, da se sadjarji, ki si hočejo svoja sadna drevesa požlahniti, preskrbijo s cepiči, naj povemo, kako ravnati z odrezanimi cepiči, da med potoma ne trpijo škode ali popolnoma ne gredo pod zlo. Čevelj dolge vejice (cepīči) naj se položijo v mah, ki pa ne sme biti preveč namočen, ampak le srednjo mero vlažen. Mah se potem poveže s papirjem ali platnom. Ne preveč moker ne sme biti mah, rekli

smo, in zakaj ne? Zato, ker premoker mah je še bolj škodljiv nego presuhi, kajti če cepič v presuhem mahu tudi nekoliko zvene, dá se laže oživiti in okrepčati, nego zaradi prevelike mokrote nekoliko plesnivi, ki kmalu postane tak, da za cepljenje ni več pripraven. Vsaka drugačna razpošiljatev — kakor na pr., da se cepiči vtaknejo v krompir, v ravno prej omito in potem zamašeno steklenico itd. — dandanes ni več potrebna, ker po železnicah pride zdaj vsaka reč v kratkem času daleč. Srednjo mero vlažen mah zadostuje razpošiljanim cepičem na vsako stran popolnoma.

* Lisica prijateljica kmetovalcem. Neki nemški kmetijski list piše: Na zadnjem občnem zboru društva nasavskih kmetovalcev in gozdarjev so štorili ta le ukrep: „Družbeno vodstvo naj se poteguje pri vladi, da kaznuje otravanje lisic ter da določi varstveno dobo za to žival.“ Velika večina okrajnih podružnic gori omenjenega društva je prav živo podpirala ta ukrep. To je tudi naravno, ker je lisica kmetovalcu prav zelo koristna, kajti ona pokončava veliko množico miši, in vsak pameten kmetovalec jo mora zagovarjati. Lovci seveda niso tega mnenja, ker lisica tje in sem ugrabi kakega zajca, a s stališča kmetovalčevega je pa to tudi koristno. Kmetovalci morajo vse potrebno prirediti, da branijo svoje prijatelje izmed živalstva, in med nje gotovo spada zvita lisica.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 55. vprašanje v 11. št. „Novic“ nam je poslal gospod dr. Ipavic iz Šent Jurja, kateremu bodi presrečna hvala. Odgovor slove: Prav ste pogodili v odgovoru na 55. vprašanje v št. 11. Vaših prav pridnih „Novic“. Preplitva in presuha — večidel presuha — zemlja je vzrok, da se češpljevo drevo suši. Na breg sadimo toraj jablan, hruško in breskev, češpljevo drevo sadi v dolino blizu vode. In ako bi tudi g. M. N. v S. zopet skušal saditi in bi: 1. jeseni sadil, ne spomladi, 2. okoli debla trosil veliko plevela ali slame ali druge tvarine, da se drevo v koreninah ne suši; 3. tudi deblo s smrečjo skorjo odložil, da ne bi se sušilo, in 4. čez poletje prav marljivo zalival, vendar bi malo veselja doživel. Češpljevo drevesce raste najrajše v dolinici, v malo mokri zemlji, v topli, ne vetrovni legi. Toliko in tako se dosihdob izkušnje učile.

Vprašanje 76. V našo okolico pripeljejo vsako leto kakih 300 ali 400 panjev čebel v ajdovo pašo. To je nam čebelarjem v očitno škodo, kajti, kadar se jeseni paša konča, nastanejo hudi boji med domačimi in tujimi čebelami. Tako imamo na pr. 4. čebelnjake, ki so komaj do četrte ure hoda narazen. Ali določuje kaka postava, koliko tujih panjev se sme vzeti v en kraj na pašo? (J. M. v G. K.)

Odgovor: Žalibog na Kranjskem nimamo še take postave, katera urejuje čebelno pašo. Kolikor se spo-

Vložilo se je 167 prošenj za posojila za zemljišča v skupnem znesku 206.505 gld. 70 kr., na katere prošnje se je dovolilo posojil v skupnem znesku 144.421 gld. 30 kr.

Ker je bilo poslovanje mestne hranilnice do konca l. 1890., jako kratko in ne more ravnateljstvo dajati letnega računa, spojil se bode ta račun z računom za leto 1889 ter so bode občinstvo lahko takrat prepričalo o plodonosnem in uspešnem delovanju mestne hranilnice ljubljanske. Za sedaj ravnateljstvo le v obče konstatuje živo zanimanje občinstva za hranilnico ter poudarja vsled tega nastajajoči napredek in učvrstitev mladega zavoda.

Črtica o kmetovalčevem izobraževanju.

(Konec.)

Nihče naj nikar ne misli, da se mu bode sin tamkaj zalenobil; saj ima dosti opravila. V grmski šoli na primer uče se učenci določeno število ur, potem pa delajo, tako da mnogo tega, česar se v šoli uče, tudi sami poskušajo. Vrh tega pa mladeniči tamkaj niso nič manj, ali pa so še bolj na varnem, nego doma, ker učenci so strogo nadzorovani. Uče pa se tudi predmetov, kateri jim morejo le koristiti. Ob začetku se dalje uče ljudskošolskih predmetov ter reči, ki pripravljajo za kmetijski nauk, pozneje pa se pouk ozira bolj na gospodarske panoge, s katerimi se bodo doma pečali, kakor: na zemljedelstvo, živinorejo, sadjarstvo, vinarstvo i. t. d., pa tudi na gospodarstvo. Vsak pameten, trezno misleč in marljiv učenec nabere si lahko lep zaklad, kateri mu bode v poznejšnjem življenju bogat vir, ki nikdar ne usahne.

Da pa morejo učenci kmetijskih šol razumeti nauk o kmetijstvu, morajo biti zadosti pripravljeni. Ne bilo bi prav pošiljati otrok v kmetijske šole takoj, kadar dovrše ljudsko šolo. Dovršivši domačo šolo, začne naj se otrok privajati raznim opravilom, pri tem se bode telesno okrepil in seznanil se s kmetijskimi opravili. Kadar pa spozna, kaj in kako bode moral delati, kadar mu začne pred oči stopati resnost življenja, takrat je zrel za kmetijsko šolo, kajti vedel bode, čemu se uči. Tukaj je treba resne volje, treznega preudarka in velike marljivosti. Premladi učenci svojega namena ne poznajo še. Ker so sami otročji, zdi se jim otročje marsikaj, kar je v bistvu zelo resno. S svojo neposajenostjo motijo učitelje in součence svoje. Kdor hoče iti v kmetijsko šolo, naj tega nikar ne stori, predno ne dopolni vsaj šestnajstega leta; bolje pa je še nekoliko pozneje.

Po dovršeni kmetijski šoli stopi mladenič v „življenje“. V šoli nabrane nauke porablja pri svojem delu, uspehe pa primerja naukom. Pri tem dobi potrebne razsodnosti in si ubere pravo in gotovo pot. Oborožen z vrhunami telesnimi in duševnimi, krepek in zveden, pripravljen je na boj, ki ga čaka v dobi delovanja.

Iste važnosti, kakor gospodarstvo, je tudi gospodinjstvo (ki je sicer del skupnega gospodarstva, pa je iz

posebnih razlogov tukaj ločim). Star pregovor pravi, da gospodinja hiši tri vogle podpira, gospodar pa le enega. S tem je naloga gospodinjici sicer kratko, pa prav krepko označena. Kar je gospodar vsemu gospodarstvu, to bodi gospodinja hiši. Gospodarja vodijo resna gospodarska opravila in skrbi bolj na zunaj, gospodinjico (ki je večidel ob enem tudi mati in vzgojiteljica otrok) pridržujejo dolžnosti bolj pri domu. Zato jej je že prirojeno in po naravi naloženo vodstvo v hiši in pri notranjih opravilih.

Tako gospodar in gospodinja drug drugemu pomagata in se dopolnjujeta v složno celoto. Jasno je torej, da mora tudi gospodinja biti svoji nalogi kos. Opravil je mnogo in različnih, katera mora poznati, kajti ne bilo bi častno, ako bi vsaka dekla umela toliko, kolikor gospodinja, ali pa še celo več. Opravila naj vodi tist, kateri največ ve, ali: kdor hoče opravila voditi, naj gleda, da jih bode najbolje znal. Ako hočejo gospodinjice častnemu svojemu stanu res delati čast, morajo se na to pripraviti.

Iz mnogih gospodinjskih opravil navedem naj le nekatere, kakor: skrb za snažno obleko, za hrano, mlekarstvo, zelenjadarstvo, perutnistvo i. t. d.

Večkrat vidiš pri kaki hiši ljudi, ki so vedno snažno oblečeni, pri sosedu pa večidel vse cvete. Sklep je takoj gotov. Pri prvi hiši gospodinja vse lepo počije in posnaži, pri drugi ne zna šivanke v roke vzeti; una se je naučila za potrebo šivati, ta ne. Pred nekaterimi leti ogledoval sem v neki ljudski šoli konec leta izložene ročne izdelke dekliške in čudil se lepim zobcem in kar je druge take šare. Kar se oglasi neki gospod poleg mene: „To le je največ vredno!“ in pokaže na zakrpane cunje in nogavice. Strmé obstanem. A takoj spoznam, da imajo stvari, za katere prej nisem imel očesa, res prednost mimo vseh zobcev. Kaj pomagajo zobci, če pa dekletce ne zna zabraniti komolcu radovednega pogleda v svet. Bode li za vsak ubodec treba šivilje v hišo?

Velike važnosti za človeka je tečna hrana. Drugo pa je vprašanje, kako se tečna hrana pripravlja. Nekatere gospodinja je na dobrem glasu, da prav malo porabi, pa ima vendar le družina vedno dobro hrano, o drugi pa zopet pravijo, da nima nikdar dosti, pa da jedi vkljub temu niso nič kaj tečne. V obče skoraj povsodi marsikaj pogrešajo, kar bi lahko imeli. Tako naj bi na primer ne bila nobena hiša brez zelenjadnega vrtiča. Pri hiši je vedno pridelkov, iz katerih bi se dala z malimi stroški napraviti prav dobra jedila, in mnogokrat bi ne bilo treba slabega blaga drago kupovati. Primerna izpremena v tečnih jedilih zdravju kaj dobro dé, a gledati je treba, da se s tem ne oškodujemo gmotno. Dobri gospodinjici bodi skrb, da pripravlja kolikor moči iz domačih pridelkov različnih tečnih jedil na najpriprostejši in najcenejši način. Temu se je seveda treba priučiti.

Pravilno urejeno mlekarstvo dajalo bi lahko dokaj več dohodkov, nego jih daje sedaj. Isto tako pravilna poraba sadja i. t. d.

Za izobraževanje deklet o gospodinjstvu ustanovljene so gospodinjske šole. Slovenci žalibog nimamo nobene. Gospodinjska šola, preskrbljena z dobrimi učili in vrlimi učnimi močmi, je prav blagoslov za deklice, ki bodo postale gospodinje. V njej si nabere potrebnega znanja in se nauče ob enem izvrševati gospodinjska opravila v šivalni sobi, v kuhinji, na vrtu, v mlekarici, v kurnjaku, različnih hlevih i. t. d. Taka gospodinja stala bode gospodarju krepko na strani, in z božjo pomočjo mora se sponesti podjetje.

Upajmo torej, da se tudi pri nas zavzemó mero-dajni krogi zato, da postavijo našim mladenkam kedaj učilišče, kjer se bodo mogle izobraževati v gospodinjstvu, katerega se bodo s krepko roko poprijele in je vladale.

F. Š.

Razne reči.

* **Rezatev breskev.** Ako pogledamo breskve, ki pri nas rasto, vidimo, da slabo uspevajo; polne so golih vej, in smola jim teče tu in tam. Rodne pa tudi niso ter dajejo droben in grintav sad. Tem neprilikam je vzrok nepravilna rezatev. Ob rezatvi breskev treba v časih imeti, da breskev rodi le na enoletnem lesu, kateri se takoj, kadar rodi, tudi posuši. Rezatev mora biti toraj taka, da obdržimo rodnost ter da skrbimo za drugoletni rodni les. Rodni les tako le obrezuj: 1.) Dva do pol centim. dolge vršičke, ki imajo šopek cvetnih popov ter na vrhu lesni pop, puščaj pri miru. 2.) Prava rodna mladika, ki je 10 do 20 $\frac{1}{m}$ dolga, ter ima spodaj 3 do 4 čvrste lesene pope, zgoraj pa navadne cvetne pope, okrajšaj na 6 do 8 cvetnih popov. 3.) Mešana rodna mladika ima spodaj 2 do 3 čvrste lesne pope in zgoraj več trajnih popov. Od teh trajnih popov je srednji lesni pop, druga dva sta rodna. To mladiko skrajšaj na 4 do 6 trojnih popov. 4.) Lesna mladika ima največ lesne pope ter le nekatere cvetne pope na vrhu. To mladiko skrajšaj na 2 lesna popa.

* **Krmljenje sesajočih praset.** Kadar so mladiči 14 dni stari, morajo se začeti učiti jesti, tako da tri tedne stari že povoljno jedo. Čim prej prase začne jesti, tem hitreje raste, tem manj sesa, kar je jako dobro za mater. Najbolje je, da se v kakem malo pregrajenem kotu svinjakovem da prasetom v plitvi posodi gorkega kravjega mleka, zredčenega z vodo. Prasički domače pasme ga začno takoj piti. Počasneje se privadijo praseta angleške pasme, ker so boječa in zatoraj ne gredo rada k mleku, zlasti dokler kdo zraven stoji. Ker se v tem ohladi mleko ne popijo ga navadno praseta, a če ga tudi popijo, ne tekne jim toliko. Zaradi tega jim je gorkega kravjega mleka večkrat ponujati, dokler ga hitro popijo. Kadar se ga privadijo, kuhati jim je nekaj dni na njem neko liko pšenične moke ali belega kruha, kar je pozneje nadomestiti s slabšimi mokami, kakor z debelo ječmenovo in ovseno. Kadar praseta uživajo že tako krmo, začne

se stara svinja hitro popravljati, če se jej tudi ne daje boljša hrana, nego dosedaj.

* **Kako se odpode vrane s posejanih njiv?** Krokari in vrane so jako koristne živali, toda ob žitni setvi napravljajo vendar mnogo škode, ker rujejo iz tal kaleče rastline in zabljejo seme. Proti tej škodi priporočil je Chassant sredstvo, ki je vedno pomagalo. Ubije se nekaj teh ptičev, ptiči se polože ploskoma z razprostrtimi perutmi na njive, katere se hočejo varovati. Vrane se ne bodo več usedle na to polje. Iz prva se bodo z velikim kričanjem pokazale po okoli stoječem drevji, pa nobena ne bode sela na njivo, potem bodo pa kmalu zapustile ta kraj.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 89. Ali se dobi za grozdje mlin, pri katerem bi bila valjarja s kavčukom prevlečena? (A. B. v D.)

Odgovor: O takih grozdnihi mlinih nismo še nič čuli in tudi ne vemo, kakšno prednost bi imeli. Morda je o tem kateremu izmed naših čitateljev znano.

Vprašanje 90. Kako ravnati s salato in špinačo, da ne gre prerano v seme? (A. B. v D.)

Odgovor: Kadar rastlina doraste, gre v cvetje in naredi seme. Ene in iste rastline imamo različne vrste, katere gredo ob različnih časih v seme. Iz tega izhaja, da morate, ako hočete zabraniti, da ne cveto prerano, izbrati prave vrste in vse tisto, kar pospešuje rastline zor, po možnosti odpraviti. K zorenju pripomaga zelo veliko toplota, torej je rastline varovati nje. Sejte dotične rastline v senčnate lege in zalivajte jim dobro. Razen tega pa gre vsaka rastlina v slabi, malo gnojni zemlji prej v cvetje, nego v rodovitni gnojni zemlji. Tudi gosta setev sili rastline, da rano cveto.

Vprašanje 91. Pri nas imamo jablan z imenom „debeli čebular“ ali „trdika“. Ta jablan rodi za naše kraje, bodisi za kupčijo ali za mošt, najboljše sadje. Prišel je pa na to drevo neki mrčes, ki dela po vejah grče. Blagovolite mi naznaiti, ali bi bila katera druga jabolčna vrsta, katera bi dosedanjo našo lahko nadomestovala? (F. O. v V. na Štajarskem).

Odgovor: Določen odgovor bi Vam mogli le dati, ako nam pošljete kos veje, koder so grče, o katerih pišete. Skoraj gotovo dela te grče krvna uš, in ako je to res, ne pomaga Vam saditi druge vrste, ker tudi na to bi prišla. Prihodnjič enkrat hočemo priobčiti v „Novicah“ članek o krvni uši in kako je zatirati. Katera jabolčna vrsta bi bila za Vaše kraje primerna, pa ne moremo povedati kar naravnost, ker bi morali poznati Vaše podnebje, Vašo zemljo in lege, v katere hočete drevje saditi. Sporočite nam vse to, in radovoljno Vam bomo potem obširno odgovorili.

Vprašanje 92. Krava, popolnoma zdrava, skotila je uže dve teleti, in sicer zadnje pred 6 meseci. Sedaj se